

Suvestinė redakcija nuo 2021-06-30

Įsakymas paskelbtas: TAR 2016-09-02, i. k. 2016-23148

Nauja redakcija nuo 2021-06-30:

Nr. [V-1501](#), 2021-06-29, paskelbta TAR 2021-06-29, i. k. 2021-14637

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL LIETUVOS MEDICINOS NORMOS MN 159:2021 „SKUBIOSIOS
MEDICINOS GYDYTOJAS“ PATVIRTINIMO**

2016 m. rugpjūčio 26 d. Nr. V-1031
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymo 4 straipsnio 4 dalimi:

1. T v i r t i n u Lietuvos medicinos normą MN 159:2021 „Skubiosios medicinos gydytojas“
(pridedama).

2. P a v e d u įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui pagal veiklos sritį.

Krašto apsaugos ministras,
pavaduojantis sveikatos apsaugos ministrą

Juozas Olekas

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro
2016 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. V-1031
(Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro
2021 m. birželio 29 d. įsakymo
Nr. V-1501 redakcija)

**LIETUVOS MEDICINOS NORMA MN 159:2021
SKUBIOSIOS MEDICINOS GYDYTOJAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Lietuvos medicinos norma MN 159:2021 „Skubiosios medicinos gydytojas“ (toliau – Lietuvos medicinos norma) nustato skubiosios medicinos gydytojo veiklos sritis, teises, pareigas ir kompetenciją.

2. Lietuvos medicinos norma privaloma visiems skubiosios medicinos gydytojams, dirbantiems Lietuvos Respublikoje, jų darbdaviams, taip pat institucijoms, rengiančioms šiuos specialistus, tobulinančioms jų kvalifikaciją bei kontroliuojančioms jų veiklą.

3. Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

3.1. **Skubioji medicina** – medicinos sritis, skirta visų amžiaus grupių pacientų ūmių klinikinių būklių ir sužalojimų prevencijai, diagnostikai ir gydymui.

3.2. **Skubiosios medicinos gydytojas** – medicinos gydytojas, teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs skubiosios medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją.

3.3. **Skubiosios medicinos gydytojo praktika** – teisės aktų reglamentuota skubiosios medicinos gydytojo pagal įgytą profesinę kvalifikaciją atliekama asmens sveikatos priežiūra, apimanti pacientų ūmių klinikinių būklių ir sužalojimų diagnostiką, gydymą, rizikos veiksnių nustatymą ir profilaktiką.

3.4. Kitos Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos kituose asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

4. Skubiosios medicinos gydytojo profesinė kvalifikacija įgyjama baigus universitetines medicinos studijas ir skubiosios medicinos rezidentūrą. Užsienyje įgyta skubiosios medicinos gydytojo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo ir kitų profesinių kvalifikacijų pripažinimą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

5. Teisę verstis skubiosios medicinos gydytojo praktika turi asmuo, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs skubiosios medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją ir turintis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka išduotą ir galiojančią medicinos praktikos licenciją verstis medicinos praktika pagal skubiosios medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją.

6. Skubiosios medicinos gydytojas verčiasi skubiosios medicinos gydytojo praktika Lietuvos Respublikoje tik asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje galiojančią įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti greitosios medicinos pagalbos paslaugas, stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir (ar) kitas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurias pagal teisės aktų reikalavimus kartu su kitais asmens sveikatos priežiūros specialistais turi teisę

teikti ir skubiosios medicinos gydytojas.

7. Skubiosios medicinos gydytojas asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikia visų amžiaus grupių pacientams.

8. Skubiosios medicinos gydytojas dirba savarankiškai, bendradarbiaudamas su kitais sveikatos priežiūros specialistais.

9. Skubiosios medicinos gydytojas vadovaujasi asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką, asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiais teisės aktais, Lietuvos medicinos norma, įstaigos, kurioje dirba, įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis bei savo pareigybės aprašymu.

II SKYRIUS TEISĖS

10. Skubiosios medicinos gydytojas turi teisę:

10.1. verstis skubiosios medicinos gydytojo praktika Lietuvos medicinos normos ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, nustatyta tvarka;

10.2. išrašyti receptus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 8 d. įsakymo Nr. 112 „Dėl Receptų rašymo ir vaistinių preparatų, medicinos priemonių (medicinos prietaisų) ir kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių išdavimo (pardavimo) vaistinėse gyventojams ir popierinių receptų saugojimo, išdavus (pardavus) vaistinius preparatus, medicinos pagalbos priemones (medicinos prietaisus) ir kompensuojamąsias medicinos pagalbos priemones vaistinėje, taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

10.3. išduoti medicininius ar sveikatos pažymėjimus (pažymas) Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

10.4. pagal kompetenciją konsultuoti pacientus, fizinius ir juridinius asmenis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.5. atsisakyti teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja gydytojo profesinės etikos principams arba gali sukelti realų pavojų paciento ar gydytojo gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama būtinoji medicinos pagalba;

10.6. nustatyti vaiko gimimo momentą Lietuvos Respublikos vaiko gimimo momento nustatymo įstatymo nustatyta tvarka;

10.7. nustatyti asmens mirties faktą Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo nustatyta tvarka;

10.8. gauti darbui būtiną informaciją apie gydomus ir konsultuojamus pacientus iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų bei fizinių ir juridinių asmenų;

10.9. tvarkyti paciento asmens duomenis, įskaitant sveikatos duomenis, vykdant Lietuvos medicinos normoje nurodytą veiklą, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių pacientų asmens duomenų tvarkymą, nustatyta tvarka.

11. Skubiosios medicinos gydytojas turi ir kitų teisių, nustatytų kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką.

III SKYRIUS PAREIGOS

12. Skubiosios medicinos gydytojas privalo:

12.1. teikti būtinąją medicinos pagalbą;

12.2. pagal savo kompetenciją, nurodytą Lietuvos medicinos normoje, ir asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje verčiasi praktika, licenciją, kvalifikuotai tirti, diagnozuoti ir gydyti ligas, būkles bei sveikatos sutrikimus, rekomenduoti ir dalyvauti organizuojant profilaktikos priemones bei užtikrinti teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

12.3. nepriskirtais jo kompetencijai atvejais siųsti pacientą konsultuotis ir (ar) gydytis pas atitinkamos srities asmens sveikatos priežiūros specialistą;

12.4. bendradarbiauti su asmens sveikatos priežiūros ir kitais specialistais;

12.5. turėti spaudą, kurio numeris suteikiamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 6 d. įsakymo Nr. V-1 „Dėl Specialisto spaudo numerio suteikimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

12.6. pagal kompetenciją vykdyti privalomasias sveikatos programas;

12.7. laikytis gydytojo profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti, saugoti profesinę paslaptį ir visą informaciją apie pacientą laikyti konfidencialia; kitiems asmenims ši informacija gali būti atskleista Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais pagrindais ir tvarka;

12.8. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

12.9. laikytis licencijuojamos asmens sveikatos priežiūros specialisto veiklos sąlygų;

12.10. tvarkyti skubiosios medicinos gydytojo praktikos dokumentus;

12.11. paaiškinti skubiosios medicinos gydytojo praktikos aplinkybes Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų ir kitų kontroliuojančių institucijų prašymu;

12.12. taikyti tik medicinos mokslo įrodymais pagrįstus, saugius tyrimo, diagnostikos ir gydymo metodus, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytus atvejus;

12.13. naudoti tik teisės aktų reikalavimus atitinkančias medicinos priemones, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytus atvejus. Užtikrinti, kad medicinos priemonės būtų naudojamos teisės aktų nustatyta tvarka ir vadovaujantis gamintojų su medicinos priemone pateikiama informacija;

12.14. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka teikti statistinius ir kitus atskaitomybės duomenis;

12.15. informuoti teisėsaugos institucijas apie visus atvejus, kai į sveikatos priežiūros įstaigą kreipiasi arba pristatomas asmuo, kurio gyvybei kelia pavojų padaryti kūno sužalojimai, taip pat asmuo, kurio gyvybei pavojus negresia, tačiau jam padarytos durtinės, pjautinės, šautinės ar dėl sprogimo atsiradusios žaizdos arba kitokio pobūdžio kūno sužalojimai, kurie gali būti susiję su nusikaltimu;

12.16. atlikti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką, nustatytas pareigas.

IV SKYRIUS KOMPETENCIJA

13. Skubiosios medicinos gydytojo profesinę kompetenciją sudaro žinios ir gebėjimai, kuriuos jis įgyja baigęs skubiosios medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją suteikusias studijas bei nuolat tobulindamas įgytą profesinę kvalifikaciją, atsižvelgdamas į nuolatinę medicinos mokslo ir praktikos pažangą.

14. Skubiosios medicinos gydytojas turi žinoti:

14.1. sveikatos priežiūros ir socialinės pagalbos organizavimo pagrindus;

14.2. dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos pagrindus;

14.3. medicinos statistikos pagrindus;

14.4. sveikatos draudimo pagrindus;

14.5. sveikatos teisės pagrindus;

14.6. asmens duomenų apsaugos principus;

14.7. naudotis informacinėmis ir ryšio technologijomis būdus ir mokėti jais naudotis.

15. Skubiosios medicinos gydytojas turi išmanyti:

15.1. žmogaus anatomiją, fiziologiją, patofiziologiją, ūmių būklių, reikalaujančių būtinosios pagalbos, etiologiją, patogenezę, simptomatiką, simptomų ir sindromų diagnostiką, konservatyvų gydymą, intervencinio ir operacinio gydymo principus bei indikacijas, kontraindikacijas, ligų profilaktiką, vaistų klinikinę farmakologiją;

15.2. žmogaus psichologijos ypatumus, psichikos sutrikimus, sveiko ir sergančio žmogaus bei jo artimųjų psichologiją.

15.3. specialiuosius skubiosios medicinos aspektus:

15.3.1. analgeziją ir sedaciją: skausmo plitimą (anatomiją, fiziologiją, farmakologiją), skausmo vertinimą, raminamųjų ir skausmą malšinančių vaistų farmakologiją, skausmo psichologinius ir socialinius aspektus visų amžiaus grupių pacientams;

15.3.2. gamtinių jėgų poveikį: elektros (elektros ir žaibo traumas), floros ir faunos (trauminį poveikį, įkandimus ir įgėlimus), sveikatos problemas, susijusias su dideliu aukščiu, branduoline, biologine, chemine ir radiologine tarša (dekontaminaciją, specifinius aspektus), temperatūrą (šilumos ir šalčio sukeltas skubias būkles), su vandeniu susijusias skubias būkles (skendimą, disbarizmą ir nardymo sukeltas ligas, jūros faunos sukeltas traumas);

15.3.3. ikistacionarinę pagalbą: greitosios medicinos pagalbos paslaugų organizavimo principus ir ypatumus, medicinos transportą, paramedikų mokymą ir funkcijas, įvykio vietos saugą, bendradarbiavimą su kitomis pagalbos tarnybomis;

15.3.4. ekstremaliųjų situacijų mediciną: pasirengimo teikti skubiąją medicinos pagalbą ekstremaliųjų situacijų ir didelių nelaimių atvejais planavimą, ekstremaliųjų situacijų valdymą ir kontrolę, pagalbos teikimo ypatumus ekstremaliųjų situacijų atveju (pagalbos pirmumo nustatymą, diagnostiką ir gydymą, transportavimą, biologinio, cheminio ar branduolinio terorizmo atvejus);

15.3.5. teismo medicinos klausimus: pagrindinius teisės aktus šalyje, įrodymų atpažinimą ir išsaugojimą, sveikatos dokumentų tvarkymą (įskaitant teismo ir klinikinę fotografiją, biologinių mėginių paėmimą, balistiką), pranešimo kitoms institucijoms, nustačius smurtą prieš vaikus ar jų nepriežiūrą, smurtą prieš vyresnius žmones, seksualinę prievartą, tvarką;

15.3.6. paciento priežiūros ypatybes skubiosios medicinos pagalbos skyriuje: specialiųjų poreikių pacientų priežiūrą;

15.3.7. prievartą prieš senyvus žmones, prievartą prieš vaikus ir jų nepriežiūrą, smurtą artimoje aplinkoje, seksualinę prievartą, smurto valdymą ir prevenciją skubiosios medicinos pagalbos skyriuje;

15.3.8. senyvo amžiaus pacientų diagnostikos, gydymo ir priežiūros ypatumus: atipines ligų ir sveikatos sutrikimų formas, kludiesį, demenciją, kritimus, nejudrumą, traumas, gretutines ligas, vaistų farmakokinetiką ir farmakodinamiką;

15.3.9. toksikologiją: bendruosius toksikologijos principus ir apsinuodijusių pacientų priežiūrą, vaistų sąveikos principus, specifinę apsinuodijimą vaistais, cheminėmis medžiagomis,

augalais ir grybais, piktnaudžiavimą alkoholiu ir apsinuodijimą alkoholiu, piktnaudžiavimą narkotikais;

15.3.10. traumų prevenciją ir sveikatinimo veiklą: duomenų, susijusių su prevencija ir sveikatos stiprinimu, rinkimą ir interpretavimą, avarių ir ekstremalių situacijų epidemiologiją, rekomendacijų formulavimą.

16. Skubiosios medicinos gydytojas turi mokėti diagnozuoti ir gydyti šias ligas, sveikatos su-trikimus ir būkles, o esant reikalui pacientus dėl šių ligų, sveikatos sutrikimų ir būklių siųsti pas atitinkamos profesinės kvalifikacijos gydytojus specialistus:

16.1. ūminės būklės akušerijoje ir ginekologijoje: mastitą, uždegimines mažojo dubens ligas, vulvovaginitą, placentos atšoką, preeklampsiją, eklampsiją, negimdinį nėštumą, gimdymą, HELLP sindromą (t. y. hemolizę, padidėjusį kepenų fermentų kiekį, trombocitopeniją) nėštumo metu, nėščiųjų pykinimą, placentos pirmėigą, pogimdyminį kraujavimą, kiaušidžių užsisukimą, navikus, kraujavimą iš makšties;

16.2. ūminės ausų, nosies, gerklės, burnos ir kaklo ligų būklės: kraujavimą, auglių komplikacijas, kvėpavimo takų obstrukciją, svetimkūnius, angioedemą, epiglotitą, laringitą, paratonzilinį abscesą, traumas;

16.3. ūminės būklės dermatologijoje: uždegimines ir infekcines odos ligas, sisteminių ligų pasireiškimą odoje;

16.4. ūminės būklės endokrinologijoje: įgimtų metabolizmo ligų ūminį pasireiškimą, antinksčių nepakankamumą, gliukozės metabolizmo sutrikimus (hiperosmoliarines hiperglikemines būkles, hipoglikemiją, ketoacidozę), skydliaukės ligas (hipertiroidizmą, hipotiroidizmą, miksedeminę komą, tireotoksinę komą);

16.5. gastroenterologines ligas: Hiršprungo ligą, Mekelio divertikulą, piliorinę stenozę, apendicitą, cholecistitą, cholangitą, divertikulitą, uždegiminių žarnyno ligų komplikacijas ir paūmėjimą, gastritą, gastroenteritą, gastroezofaginio reflukso ligą, hepatitą, pankreatitą, opaligę, peritonitą, kepenų ligas, kepenų nepakankamumą, svetimkūnius, išvaržos strigimą, žarnų obstrukciją, auglius, išeminį kolitą, kraujavimą iš viršutinio ir apatinio virškinamojo trakto, mezenterinę išemiją, procedūrų gastroenterologijoje komplikacijas;

16.6. ūminės būklės hematologijoje ir onkologijoje: anemijas, limfomas ir leukemijų komplikacijas, hemofiliją, *von Willenbrando* ligą, įgimtą hemolizinę anemiją, pjautuvinę anemiją, febrilinę neutropeniją, infekciją esant imunodeficitui, įgimtus kraujavimo sindromus (krešėjimo faktoriaus stoką, diseminuotos intravazalinės koaguliacijos (DIK) sindromą), vaistų (antikoagulantų, antiagregantų, fibrinolitikų) sukeltą kraujavimą, idiopatinę trombocitopeninę purpurą, trombozinę trombocitopeninę purpurą, kraujo komponentų transfuzines reakcijas;

16.7. ūminės būklės imunologijoje: alergijas ir anafilaksines reakcijas, vaskulitų komplikacijas;

16.8. ūminės infekcinių ligų būklės ir sepsį: dažniausias virusines ir bakterines infekcijas, maistu ir vandeniu perduodamas infekcijas, žmogaus imunodeficito virusą (ŽIV) ir įgyto imunodeficito sindromą (AIDS), dažniausias tropines ligas, parazitozes, pasiutligę, sepsį ir septinį šoką, lytiškai plintančias ligas, streptokokinio toksinio šoko sindromą, stabligę;

16.9. ūminės būklės dermatovenerologijoje, nefrologijoje ir urologijoje: epididimitą ir orchitą, glomerulonefritą, pielonefritą, prostatitą, lytiškai plintančias ligas, šlapimo takų infekcijas, ūminį inkstų nepakankamumą, nefrozinį sindromą, inkstų akmenligę, uremiją, šlapimo susilaikymą, sėklidžių apsisukimą, navikus, ūminės dializuojamų pacientų būklės, pacientų, kuriems transplantuoti inkstai, ūminės būklės, urologinių procedūrų komplikacijas, hemolizinį ureminį sindromą;

16.10. ūminės būklės neurologijoje: smegenų abscesą, encefalitą, febrilinius traukulius, *Guillain-Barre* sindromą, meningitą, periferinio veido paralyžių (*Bello* paralyžių), temporalinį arteritą, centrinės nervų sistemos įtaisų komplikacijas, stuburo smegenų sindromus, periferinių nervų traumas ir kompresinius sindromus, trauminius smegenų sužalojimus, pirminių ir metastazinių navikų, miego arterijos disekcijos, insulto, subarachnoidinio kraujavimo, subdūrines ir ekstradūrines hematomas, praeinantį smegenų išemijos priepuolį, venų sinusų trombozę, lėtinių neurologinių būklių ūminės komplikacijas (miastenijos krizę, išsėtinę sklerozę), ūminę periferinę neuropatiją, traukulius ir epilepsines būkles;

16.11. ūminės būklės oftalmologijoje: konjunktyvitą, dakriocistitą, endoftalmitą, iritą, ragenos uždegimą, periorbitalinį celiulitą, uveitą, svetimkūnį akyje, akies traumas, tinklainės arterijų ir venų okliuzijas, stiklakūnio kraujosrūvas, ūmaus glaukomos priepuolį, tinklainės atšokimą;

16.12. ūminės būklės psichiatrijoje: afektinius sutrikimus, sumišimo ir sąmonės sutrikimą, intelekto sutrikimą, atminties sutrikimą, suvokimo sutrikimą, psichomotorinį sutrikimą, mąstymo su-trikimą, ūminės psichozes, anoreksijos ir bulimijos komplikacijas, nerimo ir panikos priepuolius, konversinius sutrikimus, sąmoningą savęs žalojimą ir bandymą nusižudyti, depresiją, asmenybės su-trikimus, piktnaudžiavimą žalingomis medžiagomis, narkotikais ir alkoholiu;

16.13. ūminės būklės pulmonologijoje: cistinę fibrozę, astmą, bronchitą, bronchiolitą, pneumoniją, empiemą, lėtinės obstrukcinės plaučių ligos paūmėjimą, plaučių abscesą, pleuritą ir skystį pleuros ertmėje, plaučių fibrozę, tuberkuliozę, svetimkūnį kvėpavimo takuose, kraują pleuros ertmėje, hidrotoraksą, įtampos pneumotoraksą, spontaninį pneumotoraksą, pneumomediastinumą, dažniausių ir ūminių plaučių ir metastazinių plaučių navikų komplikacijas, plaučių embolijas, plaučių traumas, atelektazę, ūmaus respiracinio distreso sindromą;

16.14. ūminės raumenų ir kaulų sistemos būklės: klubo dislokaciją, trapių kaulų sindromą (*osteogenesis imperfecta*), artritą, bursitą, celiulitą, sisteminių reumatinių ligų komplikacijas, nekrotizuojantį fascijitą, osteomielitą, reumatinę polimialgiją, minkštųjų audinių infekcijas, osteoporozės ir kitų sisteminių ligų komplikacijas, nugaros ligas, dažniausius lūžimus ir dislokacijas, kompartmento sindromą, ūminio raumenų guolio ankštumo sindromą (*crush* sindromą), osteoartrozę, rbdomiolizę, minkštųjų audinių traumą, patologinius lūžius;

16.15. skysčių ir elektrolitų balanso sutrikimą: šarmų ir rūgščių balanso sutrikimus, elektrolitų sutrikimus, skysčių balanso sutrikimus;

16.16. sužalojimus: nudegimus, bukas ir penetruojančias traumas, galvos ir kaklo traumas, veido ir žandikaulių traumas, pilvo traumas, dubens traumas, stuburo traumas, galūnių traumas, politraumas, vaikų traumas, vyresnio amžiaus žmonių traumas, nėščiųjų traumas;

16.17. ūminės širdies ir kraujagyslių sistemų ligų būklės: aritmijas, įgimtas širdies ligas, širdies nepakankamumą, kardiomiopatijas, stazinį širdies nepakankamumą, ūminę plaučių edemą, širdies tamponadą, ūmines vožtuvų ligas, endokarditą, miokarditą, perikarditą, išemines širdies ligas: ūminį koronarinį sindromą, stabilią krūtinės anginą, širdies traumą, kraujagyslių ir trombembolines ligas: aortos disekciją ir (ar) aneurizmos plyšimą, giliųjų venų trombozes, ūminės būklės, susijusias su hipertenzine liga, okliuzines arterijų ligas, tromboflebitą, plaučių emboliją, plautinę hipertenziją.

17. Skubiosios medicinos gydytojas turi mokėti diagnozuoti ir gydyti šiuos sindromus ir simptomus, o esant reikalui pacientus dėl šių sindromų ir simptomų siųsti pas atitinkamos profesinės kvalifikacijos gydytojus:

17.1. dusulį (kvėpavimo takų obstrukciją, bronchų alveolių obstrukciją, parenchimos ligas, plaučių šuntą, skystį pleuros ertmėje, atelektazę, pneumotoraksą, širdies nepakankamumo

dekompensaciją, širdies tamponadą, plaučių emboliją, epiglotitą, krupą ir pseudokrupą, hipovolemiją, šoką, mažakraujystę, virškinamojo trakto išvaržas, vaskulitus, metabolinę acidozę, uremiją, miasteniją, *Guillain-Barre* sindromą, šoninę amiotrofinę sklerozę, konversijos sutrikimus, apsinuodijimą anglies monoksidu, apsinuodijimą cianidu, krūtinės traumą, plaučių sumušimą, trauminį pneumotoraksą, hemotoraksą);

17.2. galvos skausmą (migreną, klasterinį galvos skausmą, įtampos galvos skausmą, galvos smegenų hemoragiją, hipertenzinę encefalopatiją, išeminį insultą, smegenų navikus, temporalinį arteritą, vaskulitą, abscesus, dantų infekcijas, encefalitą, mastoiditą, meningitą, sinusitą, stuburo ligas, žandikaulio sąnarių sindromus, trišakio nervo neuralgiją, optinį neuritą, ūminę glaukomą, piktnaudžiavimą alkoholiu ir analgetikais, kalcio kanalų blokatorių, glutamato, nitratų, opioidinių analgetikų ir kofeino nutraukimą, galvos traumas);

17.3. geltą (cholangitą, kepenų nepakankamumą, kasos galvos naviką, pankreatitą, obstrukcinę cholestazę, lėtinio širdies nepakankamumo dekompenzaciją, hemolizinę anemiją, trombocitopeninę purpurą, Gasero sindromą, diseminuotą intravaskulinę koaguliaciją (DIK), maliariją, leptospirozę, HELLP sindromą, narkotikų sukeltą hemolizinę anemiją, gyvatės nuodu poveikį);

17.4. karščiavimą ir endogeninį kūno temperatūros padidėjimą (sepsį ir septinį šoką, parazitozes, peršalimo ligas, endokarditą, miokarditą, faringitą, tonzilitą, abscesus, otitą, cholecistitą ir cholangitą, meningitą, encefalitą, Lajelio sindromą, *Stepheno-Johnsono* sindromą, tirotoksinę krizę, pankreatitą, uždegiminę žarnų ligą, dubens uždegiminę ligą, toksinio šoko sindromą, leukemijas ir limfomas, solidinius navikus, arteritus, artritus, sisteminę raudonąją vilkligę, sarkoidozę, osteomielitą, fascijitą ir celiulitą, smegenų hemoragiją, pielonefritą, prostatitą, toksikologines priežastis);

17.5. kraujavimus, sukeltus ne traumas:

17.5.1. kraujavimus iš ausies (otitą, navikus);

17.5.2. ginekologinius ir urologinius kraujavimus: menoragiją ir (ar) metroragiją (abortą, placentos plyšimą, navikus), hematuriją (pielitą, navikus, akmenligę);

17.5.3. kraujavimą iš kvėpavimo takų: atkosėjimą krauju (bronhektazinę ligą, pneumoniją, navikus, tuberkuliozę);

17.5.4. kraujavimą iš nosies;

17.5.5. kraujavimą iš virškinamojo trakto krauju ir meleną (ūminį gastritą, skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opą, *Mallory Weiss* sindromą, stemplės varikozijų kraujavimą, ūminį divertikulitą, hemorojų, uždegiminę žarnų ligą, navikus);

17.6. kojos skausmą (ūminę išemiją, arteritą, giliųjų venų trombozę, paviršinį tromboflebitą, polimiozitą, artritą, celiulitą, nekrozinį fascijitą, osteomielitą, skiatalgiją, išialgiją, periferinių nervų suspaudimą, traumas);

17.7. krūtinės skausmą (ūminius koronarinius sindromus, aortos atsisluoksniavimą, aritmiją, perikarditą, plaučių emboliją, pneumoniją, pneumomediastinumą, pneumotoraksą, pleuritą, gastro-ezofaginio reflukso ligą, stemplės plyšimą, stemplės spazmą, kostosternalinį sužalojimą, kostochondritą, tarpšonkaulinių raumenų skausmą, skausmą, plintantį iš krūtininės stuburo dalies, nerimą, panikos priepuolį, juostinę pūslelinę);

17.8. nugaros skausmą (lūžius, tarpslankstelinio disko deformacijas ir degeneracijas, raumenų, raiščių, sausgyslių patempimą, stuburo stenozę, artritą, artrozę, aortos aneurizmą, aortos atsi-sluoksniavimą, osteomielitą, discitą, pielonefritą, prostatitą, Pageto ligą, pankreatitą, cholecistitą, juostinę pūslelinę, endometriozę, dubens uždegimines ligas, pilvo arba stuburo navikus, subarachnoidines hemoragijas, inkstų abscesą, šlapimo takų akmenligę, traumas);

17.9. odos pažeidimus (egzemą, psoriazę, odos navikus, vaskulitus, dilgėlinę, Stivenso ir Džonsono sindromą, Lajelio sindromą, virusinę egzantemą, meningokokcemiją, juostinę pūslelinę, paprastąją pūslelinę, odos abscesus, onkologines ligas, idiopatinę trombocitopeninę purpurą, trombocitopeninę purpurą);

17.10. pakitusį elgesį ir sujaudinimą (ūminę psichozę, delyrą, depresiją, hipertenziją, vaskulitą, hipoglikemiją, hiperglikemiją, elektrolitų pusiausvyros sutrikimą, hipertermiją, hipoksemiją, smegenų tūrinius pakitimus, demenciją, hidrocefaliją, intrakranijinę hipertenziją, centrinės nervų sistemos (CNS) infekcijas, piktnaudžiavimą alkoholiu ir narkotikais, apsinuodijimus);

17.11. palpitaciją (bradikardijas, įskaitant sinusinę bradikardiją ir AV blokadą, ekstrasistoles, tachikardijas, įskaitant prieširdžių virpėjimą, sinusinę tachikardiją, supraventrikulinę tachikardiją, skilvelinę tachikardiją, tirotoksikozę, toksikologines priežastis);

17.12. rankos skausmą (aortos atsisluoksniavimą, giliųjų venų kilmės tromboemboliją, išeminę širdies ligą, periartritą, stuburo artrozę, traumą);

17.13. sąmonės sutrikimus (smegenų auglį, epilepsiją ir epilepsines būkles, meningitą, encefalitą, insultą, subarachnoidinį kraujavimą, subdūrinę ir ekstradūrinę hematomą, smegenų traumą, hipoperfuzinę būklę, šoką, elektrolitų disbalansą, hepatinę komą, hiperkapniją, hipotermiją, hipoksiją, hipoglikemiją ir (ar) hiperglikemiją, uremiją, eklampsiją, septinį šoką, konversinius sutrikimus, kvėpavimo nepakankamumą, apsinuodijimą alkoholiu, anglies monoksidu, apsinuodijimą vaistais ir kitomis medžiagomis);

17.14. sinkopę (aortos atsisluoksniavimą, širdies aritmijas, įskaitant bradi-tachi sindromą, Brugados sindromą, vaistų perdozavimą, ilgo QT sindromą, sinusinio mazgo silpnumo sindromą, polimorfinę skilvelinę tachikardiją, skilvelinę tachikardiją, kitų priežasčių hipoperfuziją, įskaitant išemiją, vožtuvų patologijas, kraujavimą, obstrukciją (aortos stenozę, plaučių emboliją), širdies tamponadą, ortostatinę hipotenziją, Adisono ligą, hipovolemiją, vėmimą, viduriavimą, autonominį nervų sistemos sutrikimą, epilepsiją, vazovagalinį refleksą, alkoholio ar narkotikų vartojimą);

17.15. širdies sustojimą (skilvelių virpėjimą, skilvelinę tachikardiją be pulso, nedefibriliuojamą širdies sustojimą ir jo priežastis: acidozę, hipoksiją, hipotermiją, hipokalemiją ir hiperkalemiją, hipokalcemiją, hipoglikemiją ir hiperglikemiją, hipovolemiją, įtampos pneumotoraksą, širdies tamponadą, miokardo infarktą, plaučių emboliją, apsinuodijimą);

17.16. šlapinimosi sutrikimus (dizuriją, oliguriją ir (ar) anuriją, poliuriją: ūminį inkstų funkcijos nepakankamumą, ūminį šlapimo susilaikymą, cistitą ir pielonefritą, prostatitą, širdies nepakankamumo dekomensaciją, cukrinį diabetą, necukrinį diabetą, hipovolemiją);

17.17. šoką (anafilaksinį, kardiogeninį, hipovoleminį, obstrukcinį, septinį, neurogeninį, kardiogeninį);

17.18. traukulius (generalizuotą epilepsiją, dalinę sudėtingą ar židininę epilepsiją, epilepsinę būklę, hipertenzinę encefalopatiją, apalpimą, širdies ritmo sutrikimus, migreną, metabolinius traukulius, eklampsiją, febrilinius traukulius vaikams, narkolepsiją, pseudotraukulius, kvėpavimo sustojimą, toksikologines priežastis);

17.19. ūminius pilvo skausmus (apendicitą, cholecistitą, cholangitą, ūminį pankreatitą, išvaržas, divertikulitą, hepatitą, stemplės išvaržas, uždegiminę žarnų ligą, žarnyno obstrukciją, išeminį kolitą, mezenterinę išemiją, peptinę opą, peritonitą, vidaus organų plyšimą, ūminį miokardo infarktą, aortos atsisluoksniavimą, aortos aneurizmos plyšimą, juostinę pūslelinę, Adisono ligą, diabetinę ketoacidozę, kitą metabolinę acidozę, porfiriją, negimdinį nėštumą, dubens uždegiminę ligą, kiaušidžių cistos plyšimą, kiaušidžių apsisukimą, ūminę porfirinę krizę, šeiminį Viduržemio jūros karščiavimą, pjautuvinės anemijos krizę, skausmą, plintantį iš stuburo krūtininės

ir juosmeninės dalies, pielonefritą, šlapimo takų akmenligę, pneumoniją, pleuritą, apsinuodijimus, pilvo traumas);

17.20. kūdikio verkimo priežastį (*herpes* stomatitą, meningitą, osteomielitą, šlapimo takų infekciją, sėklidžių apsisukimą, traumas, dantų problemas, aritmijas, stazinį širdies nepakankamumą, reakciją į pieną, reakciją į vaistus, refliuksą, imunizacijos ir alergines reakcijas, vabzdžių įkandimus, ragenos įbrėžimus, glaukomą, akies svetimkūnį, išvaržą, žarnų nepraeinamumą, žarnų užsisukimą);

17.21. galvos svaigimą (gerybinį pozicinį galvos svaigimą, Menjero ligą, otitą, vestibulinį neuritą, virusinį labirintitą, aritmiją, hipotenziją, hipoglikemiją, anemiją, akustinę neuromą, akies obuolio ar smegenėlių pakitimus, išsėtinę sklerozę, temporalinę epilepsiją, nerimą, hipoksiją, alkoholizmą, narkotinių medžiagų poveikį);

17.22. vėmimą (apendicitą, cholecistitą, gastroparezę, skrandžio nepraeinamumą ir turinio susilaikymą, gastroenteritą, hepatitą, pankreatitą, prievartčio stenozę, plonosios žarnos obstrukciją, miokardo išemiją, vestibulinės funkcijos sutrikimus, diabetinę ketoacidozę, hiperkalcemiją, hipovolemiją, nėštumą, sepsį, meningitą, smegenų edemą ar kraujavimą į smegenis, hidrocefaliją, tūrinį smegenų pažeidimą, ūmų glaukomos priepuolį, valgymo sutrikimus, šlapimo takų akmenligę, uremiją);

17.23. viduriavimą (įgyto imunodeficito sindromą (AIDS), bakterinį enteritą, virusines, parazitines, maisto toksikoinfekcijas, toksinus, su narkotikais susijusias infekcijas, apsinuodijimus (įskaitant apsinuodijimą sunkiaisiais metalais, grybais, organiniais fosforo junginiais, žiurkių nuodais, jūros gėrybėmis), karcinoidą, diabetinę neuropatiją, divertikulitą, dempingo sindromą, išeminį kolitą, žarnų uždegiminę ligą, enteritą dėl radiacijos ar chemoterapijos, toksiškumą dėl citostatinio gydymo, alergiją maistui.

18. Skubiosios medicinos gydytojas turi gebėti atlikti šias procedūras:

18.1. analgezijos ir sedacijos procedūras: skausmo ir sedacijos lygio įvertinimą, gyvybinių ženklų ir galimų šalutinių poveikių monitoravimą nuskausminimo metu, procedūrinės sedacijos ir analgezijos atlikimą, įskaitant sąmoningą sedaciją, periferinių nervų blokadą malšinant ūmų skausmą ar gydymosioms bei diagnostinėms procedūroms atlikti;

18.2. ausų, nosies, gerklės ligų procedūras: priekinę rinoskopiją, nosies tamponadą, burnaryklės ir gerklų apžiūrą, otoskopiją, svetimkūnio pašalinimą iš kvėpavimo takų, tracheostominio vamzdelio įvedimą ir pakeitimą;

18.3. diagnostines procedūras: elektrokardiogramos interpretavimą, tinkamą laboratorinių tyrimų vertinimą ir interpretavimą, tinkamą indikavimą ir pagrindimą atlikti radiologinius tyrimus bei jų vertinimą, greitųjų ultragarso protokolų atlikimą ir vertinimą;

18.4. nuotolinės medicinos ir telemedicinos paslaugų taikymą;

18.5. gastroenterologines procedūras: nazogastrinio vamzdelio įvedimą, skrandžio plovimą, peritoninį lavažą, pilvo išvaržos redukciją, pilvo ertmės paracentezę, intraabdominalinio slėgio matavimą, proktoskopiją;

18.6. paciento priežiūros ir higienos procedūras: paciento ir aplinkos dekontaminaciją, paciento izoliaciją ir personalo apsaugą;

18.7. pradinį ir specializuotą gaivinimą pagal galiojančius teisės aktus ir patvirtintas Europos Sąjungoje gaivinimo gaires;

18.8. kraujotakos ir širdies veiklos palaikymo procedūras: skysčių terapiją, įskaitant kraujo ir jo produktų skyrimą, vazoaktyvių medžiagų skyrimą, elektrokardiogramos ir kraujotakos vertinimą, defibriliaciją, kardioversiją, širdies stimuliaciją, skubią perikardocentezę, periferinės

venos, arterijos, centrinės venos, kaulų čiulpų punktavimą ir kateterizavimą, ekstrakorporinių kraujotakos palaikymo priemonių taikymą, intraaortinę balioninę kontrapulsaciją;

18.9. kvėpavimo takų valdymo ir ventiliacijos procedūras: kvėpavimo takų atvėrimą ir palaikymą esant skubioms būklėms, endotrachėjinę intubaciją, alternatyvių kvėpavimų takų praeinamumo užtikrinimo priemonių (laringinės kaukės, kitų viršgerklių įtaisų) taikymą, punkcinę ir chirurginę krikotirotomiją, punkcinę tracheostomiją, sudėtingų kvėpavimo takų valdymą, greitos sekos intubaciją, kvėpavimo ir ventiliacijos vertinimą, deguonies terapiją, kraujo dujų analizę, pulsoksimetriją ir kapnografiją, ventiliavimą kvėpavimo maišu, torakocentezę, pleuros ertmės drenažą, neinvazinę dirbtinę plaučių ventiliaciją, invazinę dirbtinę plaučių ventiliaciją;

18.10. paciento transportavimo procedūras: telekomunikacijų ir telemedicinos procedūras, greitosios medicinos pagalbos transporto priemonės parengimą, specifinių gydymo ir stebėjimo aspektų pervežant ligonį taikymą;

18.11. akušerines ir ginekologines procedūras: gimdymo priėmimą, makšties tyrimą naudojant skėtiklius, seksualinės prievartos vertinimą;

18.12. procedūras, atliekamas neurologijos srityje: sąmonės būklės vertinimą, židininės neurologinės simptomatikos vertinimą, fundoskopiją, juosmeninio stuburo kanalo punkciją, neurologinių tyrimų interpretavimą;

18.13. procedūras, atliekamas oftalmologijos srityje: svetimkūnio iš akies pašalinimą, plyšinės lempos naudojimą, lateralinę kantotomiją;

18.14. raumenų, sąnarių, kaulų, sausgyslių procedūras: aseptinę sąnarinio tarpo aspiraciją, lūžio imobilizaciją, sąnarių išnirimų atstatymą, galūnių ir stuburo imobilizaciją, tvarstymą, kompartmento sindromo gydymą, fasciotomiją;

18.15. temperatūros kontrolės procedūras: kūno temperatūros matavimą ir palaikymą, išorinių ir vidinių kūno aušinimo metodų taikymą, šildymo būdų taikymą;

18.16. urogenitalinės sistemos procedūras: šlapimo pūslės kateterizaciją, suprapubinę cistostomiją, sėklidžių apsisukimo redukciją;

18.17. žaizdų tvarkymą: absceso atvėrimą ir drenažą, aseptikos taisyklių taikymą, žaizdų ir minkštųjų audinių sužalojimų gydymą, žaizdų plovimą ir pirminį chirurginį žaizdų sutvarkymą;

18.18. palaikyti potencialaus organų donoro gyvybines funkcijas;

18.19. taikyti trumpalaikius intensyviosios terapijos metodus.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-1501](#), 2021-06-29, paskelbta TAR 2021-06-29, i. k. 2021-14637

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. rugpjūčio 26 d. įsakymo Nr. V-1031 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 159:2016 „Skubiosios medicinos gydytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ patvirtinimo pakeitimo